

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
«Право міжнародної безпеки»
(для бакалаврів)

МАУП

Київ 2016

Підготовлено професором кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Мацко А,С.

Затверджено на кафедрі міжнародного права та порівняльного правознавства
(протокол № 8 від 21.04.2016 р.)

Схвалено Вченою радою Інституту права Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол №4/1 від 29.04.2016 р.)

Мацко А.С. Навчальна програма дисципліни “Право міжнародної безпеки”
(для бакалаврів).— К.: МАУП, 2016

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни "Право міжнародної безпеки", теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

МАУП

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Право міжнародної безпеки є однією із вибіркових навчальних дисциплін освітньо-професійної підготовки бакалаврів з міжнародного права, що вивчає систему підтримання миру та безпеки на міжнародному на національному рівнях.

Навчальна дисципліна “Право міжнародної безпеки” є складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» галузі знань міжнародні відносини, з *напрямку підготовки* міжнародне право.

Дана дисципліна нормативна і викладається у I семестрі 4 курсу в обсязі 32 год., зокрема: лекції – 16 год., семінарські заняття – 16 год. У курсі передбачений 1 змістовий модуль та 1 модульна контрольна робота. Завершується дисципліна – іспитом.

Мета дисципліни – формування у студентів достатньої бази теоретичних знань про право міжнародної безпеки.

Завдання – опанування студентами за допомогою різних форм і методів (лекції, семінари, реферати, дискусії, конференції, самостійна робота та ін.) програмного матеріалу, засвоєння базових знань у сфері права міжнародної безпеки. Засвоєння предмету дозволить студентові самостійно оцінювати загрози міжнародній безпеці, аналізувати стан конфлікту між суб’єктами міжнародного права та прогнозувати подальшу його ескалацію.

У процесі вивчення дисципліни «Право міжнародної безпеки» студенти повинні засвоїти систему та принципи права міжнародної безпеки, з’ясувати поняття та основні види його джерел, зрозуміти особливості галузевих принципів права міжнародної безпеки, систематизувати знання щодо основних міжнародних організацій, які займаються колективною та регіональною безпекою.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
«Право міжнародної безпеки»

№ п/п	Назва змістового модуля і теми
<i>Змістовий модуль 1. Загально-теоритичні поняття «Права міжнародної безпеки»</i>	
1	<i>Тема 1. Поняття та зміст права міжнародної безпеки. Генезис його розвитку</i>
2	<i>Тема 2. Джерела права міжнародної безпеки</i>
3	<i>Тема 3. Система колективної безпеки. Роль ООН та Ради Безпеки в системі підтримання миру та світового правопорядку</i>
<i>Змістовий модуль 2. Організаційно правові заходи діяльності по підтриманню миру та безпеки</i>	
4	<i>Тема 4. Роззброєння та обмеження озброєнь</i>
4	<i>Тема 5. Міжнародний контроль і заходи зі зміцнення довіри між країнами як фактор стабільності безпеки у світі</i>
<i>Змістовий модуль 3. Новітні підходи щодо реалізації права міжнародної безпеки</i>	
5	<i>Тема 6. Мирне розв'язання міжнародних спорів, як основа права міжнародної безпеки</i>
6	<i>Тема 7. Роль регіональних міжнародних організацій в забезпеченні міжнародної безпеки</i>
	Разом годин: 90

ЗМІСТ
ДИСЦИПЛІНИ
«Право міжнародної безпеки»

Змістовий модуль 1. Загально-теоритичні поняття «Права міжнародної безпеки»

Тема 1. Поняття права міжнародної безпеки та генезис його розвитку у системі міжнародного права (4 год.).

Становлення права міжнародної безпеки як окремої галузі міжнародного права. Поняття права міжнародної безпеки на сучасному етапі розвитку міжнародних відносин. Цілі і принципи права міжнародної безпеки. Діяльність і роль Ради Безпеки ООН в дотриманні принципів права міжнародної безпеки. Цілі і принципи права міжнародної безпеки. Структурні інституційні механізми, що забезпечують реалізацію права міжнародної безпеки. Особливості встановлення відповідальності суб'єктів за порушення норм права міжнародної безпеки. Вплив процесів глобалізації та євроінтеграції на розвиток права міжнародної безпеки.

Література: [1, 3, 5, 13]

Тема 2. Джерела права міжнародної безпеки (2 год.).

Роль статуту ООН як головного правового акту щодо забезпечення права міжнародної безпеки. Універсальні договори, направлені на підтримання миру та загальносвітового правопорядку. Регіональні угоди в Європі, Азії, Африці, направлені на підтримання миру і світового правопорядку та мінімізації наслідків військових конфліктів на цих континентах. Двосторонні угоди між країнами щодо підтримання миру та безпеки. Заяви та декларації про мир та безпеку у світі та їх роль для права міжнародної безпеки та міжнародного права взагалі.

Література: [2, 6, 13, 21]

Тема 3. Система колективної безпеки. Роль ООН та Ради безпеки в системі підтримання миру та світового правопорядку (2 год.).

Поняття всеосяжної колективної безпеки та її значення для підтримання миру і світового правопорядку. Поняття загальної колективної безпеки, як сучасний механізм щодо підтримання миру та загальносвітового правопорядку. Поняття та зміст універсальної колективної безпеки у сучасному міжнародному права. Сутність регіональної колективної безпеки та її роль для розвитку регіонів.

Література: [2-3, 11-12]

Змістовий модуль 2. Організаційно правові заходи діяльності по підтриманню мира та безпеки

Тема 4. Роззброєння та обмеження озброєнь (2 год).

Мета та значення для права міжнародної безпеки загального і цілковитого роззброєння. Правове регулювання заходів з роззброєння: демілітаризація, ядерне роззброєння, скорочення видів стратегічного озброєння (Договори про скорочення наступальних видів озброєння, зокрема, зброю масового знищення, ядерну, водородну, плазменну, нейтронну) та нейтралізація територій, розширення демілітаризованих територій тощо. Заборона окремих видів зброї, яка визнана як така, що здатна завдати надмірних страждань. Зона цілковитої демілітаризації. Без'ядерні зони. Процес роззброєння: теорія і практика. Чинні міжнародні договори з питань роззброєння і обмеження озброєнь.

Література: [10-12-14]

Тема 5. Міжнародний контроль і заходи зі зміцнення довіри між країнами як фактор стабільності безпеки у світі (2 год.).

Міжнародний контроль як особливий вид діяльності суб'єктів міжнародного права за дотриманням права міжнародної безпеки та загальносвітового правопорядку. Заходи зі зміцнення довіри на універсальному, регіональному та

двосторонніх рівнях. Миротворчі місії як інструментарій щодо забезпечення миру та стабільності між конфліктуючими сторонами. Гуманітарна інтервенція, як позитивна діяльність, направлена на підтримання загальносвітового правопорядку, з використанням сили до сторони, що порушує норми та принципи міжнародного права. Використання міжнародних коаліцій, та санкцій країн, які входять до них, на уряд країни правопорушника

Література: [2-7, 18, 21]

Змістовий модуль 3. Новітні підходи щодо реалізації права міжнародної безпеки

Тема 6. Мирне розв'язання міжнародних спорів (2 год.).

Поняття і сутність міжнародного спору. Види міжнародно-правових способів мирного вирішення міжнародних спорів. Переговори. Добрі послуги. Посередництво. Міжнародна слідча процедура. Міжнародна погоджувальна процедура. Міжнародна арбітражна процедура. Судова процедура. Вирішення спорів у міжнародних організаціях.

Література: [5-6, 12-14]

Тема 7. Роль регіональних міжнародних організацій в забезпеченні міжнародної безпеки (2 год.).

Правові підстави діяльності регіональних організацій, діяльність яких направлена на підтримання миру та правопорядку. Ліга Націй, Конгрес Африканської Єдності, Рада Європи. Правові наслідки Хельсинської наради з безпеки і співробітництва в Європі. Заснування і структура ОБСЄ. Миротворчі операції ОБСЄ. Операції з підтримання миру. Миротворчі операції ОБСЄ в Україні.

Література: [6, 12-13, 16, 19]

Теми контрольних робіт

1. Поняття права міжнародної безпеки його сутність як галузі міжнародного права. Становлення права міжнародної безпеки як окремої галузі міжнародного права.
2. Поняття права міжнародної безпеки на сучасному етапі розвитку міжнародних відносин, враховуючи діяльність Ради Безпеки ООН.
3. Цілі і принципи права міжнародної безпеки.
4. Роль статуту ООН як головного правового акту щодо забезпечення права міжнародної безпеки (Народи, а не країни – головні щодо встановлення права міжнародної безпеки).
5. Універсальні договори, направлені на підтримання миру та загальносвітового правопорядку
6. Регіональні угоди в Європі, Азії, Африці, направлені на підтримання миру і світового правопорядку та мінімізації наслідків військових конфліктів на цих континентах.
7. Двосторонні угоди між країнами щодо підтримання миру та безпеки.
8. Заяви та декларації про мир та безпеку у світі. Їх роль для права міжнародної безпеки та міжнародного права взагалі.
9. Структурні інституційні механізми що забезпечують реалізацію права міжнародної безпеки.
10. Особливості встановлення відповідальності суб'єктів за порушення норм права міжнародної безпеки
11. Вплив процесів глобалізації та євроінтеграції на розвиток права міжнародної безпеки.
12. Поняття всеосяжної колективної безпеки та її значення для підтримання миру і світового правопорядку.
13. Поняття загальної колективної безпеки, як сучасний механізм щодо підтримання миру та загальносвітового правопорядку.

14. Поняття та зміст універсальної колективної безпеки у сучасному міжнародному права.
15. Сутність регіональної колективної безпеки та її роль для розвитку регіонів.
16. Міжнародний контроль як особливий вид діяльності суб'єктів міжнародного права за дотриманням права міжнародної безпеки та загальносвітового правопорядку.
17. Заходи зі зміцнення довіри на універсальному, регіональному та двосторонніх рівнях.
18. Миротворчі місії як інструментарій щодо забезпечення миру та стабільності між конфліктуючими сторонами.
19. Гуманітарна інтервенція, як позитивна діяльність, направлена на підтримання загальносвітового правопорядку, з використанням сили до сторони, що порушує норми та принципи міжнародного права. (Танзанія, Комбоджа тощо)
20. Використання міжнародних коаліцій, та санкцій країн, які входять до них, на уряд країни правопорушника
21. Поняття і сутність міжнародного спору.
22. Види міжнародно-правових способів мирного вирішення міжнародних спорів: переговори, добрі послуги, посередництво, міжнародна слідча процедура, міжнародна погоджувальна процедура, міжнародна арбітражна процедура, судова процедура.
23. Вирішення спорів у міжнародних організаціях.
24. Правові підстави діяльності регіональних організацій, діяльність яких направлена на підтримання миру та правопорядку. Ліга Націй, Конгрес Африканської Єдності, Рада Європи
25. Правові наслідки Хельсинської наради з безпеки та співробітництва в Європі.
26. Заснування та структура ОБСЄ
27. Миротворчі операції ОБСЄ. Операції з підтримання миру.

28. Миротворчі операції ОБСЄ в Україні.

29. Структура Ради безпеки ООН

30. Основні напрями зміцнення довіри на універсальному, регіональному та двосторонніх рівнях.

Питання для самоконтролю

1. Поняття та зміст права міжнародної безпеки.
2. Генезис його розвитку у системі міжнародного права.
3. Місце права міжнародної безпеки в системі міжнародного права
4. Становлення права міжнародної безпеки як окремої галузі міжнародного права.
5. Поняття права міжнародної безпеки на сучасному етапі розвитку міжнародних відносин.
6. Цілі і принципи права міжнародної безпеки.
7. Діяльність і роль Ради Безпеки ООН в дотриманні принципів права міжнародної безпеки.
8. Цілі і принципи права міжнародної безпеки.
9. Структурні інституційні механізми, що забезпечують реалізацію права міжнародної безпеки.
10. Основні напрями діяльності ОБСЄ
11. Особливості встановлення відповідальності суб'єктів за порушення норм права міжнародної безпеки.
12. Вплив процесів глобалізації та євроінтеграції на розвиток права міжнародної безпеки.
13. Джерела права міжнародної безпеки.
14. Роль статуту ООН як головного правового акту щодо забезпечення права міжнародної безпеки.
15. Універсальні договори, направлені на підтримання миру та загальносвітового правопорядку.

16. Регіональні угоди в Європі, Азії, Африці, направлені на підтримання миру і світового правопорядку та мінімізації наслідків військових конфліктів на цих континентах.
17. Двосторонні угоди між країнами щодо підтримання миру та безпеки.
18. Заяви та декларації про мир та безпеку у світі та їх роль для права міжнародної безпеки та міжнародного права взагалі.
19. Система колективної безпеки.
20. Роль ООН та Ради безпеки в системі підтримання миру та світового правопорядку.
21. Поняття всеосяжної колективної безпеки та її значення для підтримання миру і світового правопорядку.
22. Поняття загальної колективної безпеки, як сучасний механізм щодо підтримання миру та загальносвітового правопорядку.
23. Поняття та зміст універсальної колективної безпеки у сучасному міжнародному права.
24. Сутність регіональної колективної безпеки та її роль для розвитку регіонів.
25. Мета та значення для права міжнародної безпеки загального і цілковитого роззброєння.
26. Правове регулювання заходів з роззброєння: демілітаризація, ядерне роззброєння, скорочення видів стратегічного озброєння (Договори про скорочення наступальних видів озброєння, зокрема, зброю масового знищення, ядерну, водородну, плазменну, нейтронну) та нейтралізація територій, розширення демілітаризованих територій тощо.
27. Заборона окремих видів зброї, яка визнана як така, що здатна завдати надмірних страждань.
28. Зона цілковитої демілітаризації. Без'ядерні зони.
29. Процес роззброєння: теорія і практика.

30. Чинні міжнародні договори з питань роззброєння і обмеження озброєнь.
Суть Міжнародного контролю і заходи зі зміцнення довіри між країнами як фактор стабільності безпеки у світі.
31. Міжнародний контроль як особливий вид діяльності суб'єктів міжнародного права за дотриманням права міжнародної безпеки та загальносвітового правопорядку.
32. Заходи зі зміцнення довіри на універсальному, регіональному та двосторонніх рівнях.
33. Миротворчі місії як інструментарій щодо забезпечення миру та стабільності між конфліктуючими сторонами.
34. Гуманітарна інтервенція, як позитивна діяльність, направлена на підтримання загальносвітового правопорядку,
35. Використання сили до сторони, що порушує норми та принципи міжнародного права.
36. використання міжнародних коаліцій,
37. Санкції країн на уряд країни правопорушника.
38. Мирне розв'язання міжнародних спорів.
39. Поняття і сутність міжнародного спору.
40. Види міжнародно-правових способів мирного вирішення міжнародних спорів.
41. Переговори їх сутність.
42. Добрі послуги їх сутність.
43. Посередництво як форма дії.
44. Міжнародна слідча процедура та її значення.
45. Міжнародна погоджувальна процедура.
46. Міжнародна арбітражна процедура.
47. Судова процедура.
48. Структурні інституційні механізми що забезпечують реалізацію права міжнародної безпеки.

49. Особливості встановлення відповідальності суб'єктів за порушення норм права міжнародної безпеки
50. Вплив процесів глобалізації та євро інтеграції на розвиток права міжнародної безпеки.
51. Вирішення спорів у міжнародних організаціях.
52. Роль регіональних міжнародних організацій в забезпеченні міжнародної безпеки .
53. Правові підстави діяльності регіональних організацій, діяльність яких направлена на підтримання миру та правопорядку.
54. Ліга Націй та її роль в становленні Права міжнародної безпеки.
55. Конгрес Африканської Єдності та його роль у становленні миру та безпеки на континенті.
56. Рада Європи. Правові наслідки Хельсинської наради з безпеки і співробітництва в Європі.
57. Заснування і структура ОБСЄ.
58. Миротворчі операції ОБСЄ.
59. Операції з підтримання миру.
60. Миротворчі операції ОБСЄ в Україні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Статут ООН
2. Устав Организации Объединенных Наций от 26 июля 1945 года // Международное право в документах. М., 1982.
3. Статут Міжнародного суду ООН //
4. Резолюції Ради безпеки ООН 1972 та 1978 р.р.
5. Гашимов Е. Право міжнародної безпеки: [міжнародне право]. // Віче. – 2008. - №15. – С.45-46.

6. Міжнародне право: Основні галузі: Підручник / За ред.В.Г.Буткевича.- К.:Либідь, 2004.- 816 с.;
  7. Всеобщая Декларация прав человека 10 декабря 1948 года//
Международное право в документах. М., 2010
  8. Киселев И.Я. Международное и сравнительное трудовое право.-М.2012
  9. Нипорко Ю., Стадник М. Міжнародній організації праці – 80 років //
Право України.-2005.- №7.- С.127-131
  - 10.Льовін А.В. Міжнародно-правове регулювання передач ядерних матеріалів: нормативний аспект. – К., 2011 – 215 с.
  - 11.Білоцький С.Д. Миротворчі операції НАТО в Південно-Східній Європі: міжнародно-правовий аспект. – К.: 2010. – 270 с.
  - 12.Кулеба Д.І. Участь України в міжнародних організаціях. Правова теорія і практика. – К., 2007. – 304 с.
  - 13.Ржевська В.С. «Право держави на самооборону і міжнародна безпека». – К.: «Промінь», 2005. – 256 с.
  - 14.Гашимов Е. Право міжнародної безпеки: [міжнародне право]. // Віче. – 2008. - №15. – С.45-46.
- Додаткова:**
- 15.Резолюції Ради безпеки ООН 1972 та 1978 р.р.
  - 16.Гашимов Е. Право міжнародної безпеки: [міжнародне право]. // Віче. – 2008. - №15. – С.45-46.
  - 17.Мюллерсон Р.А. Правачеловека: идеи, нормы, реальность. М., 2010
  18. Колосов Ю.М., Кузнецов В.І. Міжнародне право. Підручник. М. - Норма. - 2008. - 437 с.
  - 19.Лукашук И.И. Международное право. Общая часть. – М., 1996;
  - 20.Міжнародне право: Основні галузі: Підручник / За ред.В.Г.Буткевича.- К.:Либідь, 2004.- 816 с.;
  - 21.Тимченко Л.Д. Международное право : учеб. / Л. Д. Тимченко ; Ун-т внутр. дел МВД Украины. - Х. : Консум, 1999. - 528 с. ;